

1. LUI-DV-D01.04 De leerlingen kunnen, gegeven een reeks concrete vragen en een reeks non-fictionele teksten van verschillende aard, de vraag aan de juiste luistertekst koppelen.

Geef de leerlingen een aantal vragen op (Hoe verzorg je een huiskat? Hoe wordt soep gemaakt? Welk weer zal het morgen zijn?) en beluister dan een aantal corresponderende teksten (een opname van een les over konijnen, van een tv-uitzending over koken en het weerbericht van de radio).

De leerlingen duiden aan welke vragen bij de teksten horen.

2. LUI-DV-D03.01.03 De leerlingen kunnen in een concrete situatie nagaan of de visuele expressieve elementen in overeenstemming zijn met de auditieve expressieve elementen.

- Wanneer iemand zich uitdrukt in gewone en natuurlijke omstandigheden is er doorgaans geen tegenspraak tussen de visuele en auditieve expressieve elementen die hij gebruikt.

Omdat in dergelijke situaties alles verloopt zoals het hoort,

valt de overeenkomst tussen visuele en auditieve expressieve middelen niet op.

- Laat daarom de leerlingen stukjes dramatiseren. Zij spelen iemand die vrolijk, bang of kwaad is.

In vele gevallen zal er bij 'gespeelde situaties' aan het optreden van de leerlingen wel een en ander op te merken vallen.

Dit is aanvaardbaar omdat spelers zich moeten inleven in hun rol en het kan niet van kinderen worden verwacht

dat ze dit zonder meer kunnen. De klas bespreekt het optreden van de spelers op een positieve wijze.

Wie negatieve commentaar geeft, kan worden gevraagd het fragment te spelen zoals het dan hoort te zijn.

Door dergelijke activiteiten op het programma te plaatsen, wordt eveneens aandacht gegeven aan een aantal ontwikkelingsdoelen en eindtermen muzische vorming - drama onder andere de ontwikkelingsdoelen OD 3.2, OD 3.3 en OD 3.4 en de eindtermen ET 3.2, ET 3.3, ET 3.4, ET 3.6 en ET 3.7.

3. LUI-DV-D03.04.04.01 De leerlingen kunnen in non-fictionele teksten op hun niveau de inleiding aanduiden als het tekststuk waarin het thema en de hoofdgedachte worden gegeven.

LUI-DV-D03.04.04.02 De leerlingen kunnen in non-fictionele teksten op hun niveau de kern aanduiden als het tekststuk waarin het thema en de hoofdgedachte worden uitgewerkt

LUI-DV-D03.04.04.03 De leerlingen kunnen in non-fictionele teksten op hun niveau het slot aanduiden als het tekststuk waarin een samenvatting of een conclusie wordt gegeven.

Heel wat didactische suggesties die vermeld staan in het OVSG-Ieerplan 'Lezen' (zie p. 77 - 79) kunnen ook worden gebruikt bij het luisteren.

De leerlingen vragen zich bij non-fictionele teksten af:

- Wat is het thema van deze tekst?
- Wat is de hoofdgedachte?
- Welke argumenten geeft de spreker op?
- Wat is zijn conclusie?

4. LUI-DV-D03.06.07 De leerlingen kunnen in informatieve teksten op hun niveau de hoofdgedachte afleiden indien er in de tekst één thema aan de orde is en waarin alle zinnen betrekking hebben op het thema. Ze kunnen de hoofdgedachte formuleren met eigen woorden.

De leerlingen kunnen geholpen worden door bij het luisteren een antwoord te zoeken op de volgende tekstonafhankelijke vragen:

- Over wie of wat gaat deze tekst?
- Welke inhoudswoorden komen dikwijls terug?
- Naar welke woorden wordt dikwijls verwezen?
- Wat is de belangrijkste gedachte van de tekst?

- Wat wil de spreker over het thema vertellen?

Het herkennen of afleiden van de hoofdgedachte is zonder meer de belangrijkste vaardigheid van begrijpend luisteren.

Een luisteraar kan niet alle informatie onthouden en daarom dient hij een selectie te maken.

De hoofdzaken dient hij 'vast te houden' en niet ter zake doende details worden weggelaten.

De luisteraar dient op basis van door de spreker gebruikte talige en niet-talige elementen te achterhalen

wat de belangrijke elementen zijn.

Lees een korte tekst voor en laat de leerlingen uit een lijst met drie mogelijkheden de hoofdgedachte aanduiden.

Wanneer de leerlingen hiermee vertrouwd zijn, kunnen ze de hoofdgedachte zelf vaststellen (parafraseren, samenvatten).

Laat de leerlingen een titel bedenken voor een verhaal of een informatieve tekst die is voorgelezen.

Deze titel kan beperkt worden tot het thema of kan worden uitgebreid tot een hoofdgedachtezin.

Het bepalen van het thema en de hoofdgedachte kan tegelijkertijd aan de orde zijn in luister- en leeslessen.

5. LUI-DV-D06-08 De leerlingen kunnen in de tekst argumenten vinden die de stellingen van de spreker ondersteunen.

Laat over een onderwerp verschillende sprekers aan het woord.

Laat een opname horen waarbij gediscussieerd wordt over één onderwerp en waarbij verschillende sprekers hun argumenten naar voren brengen. De leerlingen kiezen er die spreker uit die het best hun opvatting voorstaat.

Dit dient te gebeuren op basis van de aangehaalde argumenten en niet op grond van bijvoorbeeld sympathie.

6. LUI-TV-01.08 De leerlingen kunnen instructies bij opdrachten uitvoeren. Ze kunnen zich een voorstelling maken bij langere instructies.

Voorbeelden:

- Juf, mama heeft gevraagd in mijn linkeroor twee druppels van dit medicijn te doen elke keer wanneer het speeltijd is.
- Jan, zeg jij nog eens voor iedereen in de klas wat je achtereenvolgens moet doen om deze rekenoefening correct op te lossen. (De leraar controleert of Jan goed heeft geluisterd. Jan voert een spreektaak uit. De overige leerlingen en de leraar voeren dan een luistertaak uit.).

Hoofdzakelijk is dat de leerlingen instructies te verwerken krijgen die aansluiten bij hun leefwereld én/of bij concrete activiteiten.

- Omdat instructies veel voorkomen op school en omdat ze een wezenlijk deel uitmaken van onderwijs en opvoeding, is het noodzakelijk dat schoolkinderen zo vlug mogelijk wordt geleerd hoe met instructies dient omgegaan te worden.

- Geef de leerlingen de opdracht om de verschillende handelingen in een instructie te tellen.

Dit kan tegelijkertijd een vorm van taalbeschouwing zijn: handelingen worden uitgedrukt door middel van werkwoorden (in de gebiedende wijs).

- Luisteren naar instructies kan worden geoefend in combinatie met lezen van instructies, geven en schrijven van instructies, niet alleen in de lessen Nederlands maar eveneens in andere lessen

(bijvoorbeeld: zie de meeste eindtermen wiskunde in verband met procedures: wereldoriëntatie - technologie in verband met het technisch proces, wereldoriëntatie - ruimte in verband met oriëntatie- en kaartvaardigheid, muzische vormgeving in verband met vormgeving, lichamelijke opvoeding in verband met opeenvolgende handelingen, ...). Door instructies te beluisteren of te lezen, door ze mondeling te geven of door ze te schrijven, ontdekken de leerlingen al doende de wezenskenmerken van deze tekstsoort.

Deze wezenskenmerken komen dan in vergelijking met andere teksttypes vlugger en duidelijker aan de oppervlakte.

- Leer de leerlingen om doelgericht uitleg te vragen wanneer ze een bepaald deel van een instructie niet hebben begrepen.

De moeilijkheid kan te vinden zijn:

- in de overgang naar de volgende stap,
- in een woord dat niet wordt begrepen.

De leerlingen vragen dan niet om de hele instructie te herhalen, maar willen uitleg over een probleem waarmee ze worstelen.

- Geef een instructie, die uit een aantal stappen bestaat, in een verkeerde volgorde en laat de leerlingen de instructie in de juiste volgorde zetten.
- Laat een beluisterde instructie reconstrueren aan de hand van afbeeldingen waarop de verschillende handelingen getekend staan.
- Laat beluisterde instructies navertellen.
- Oefen alle deelvaardigheden van het luisterproces aan de hand van mondelinge instructies.
- Om instructies goed te kunnen uitvoeren is heel wat aandacht nodig. Leer de leerlingen zich te concentreren op wat gezegd wordt. Dit kan door bijvoorbeeld gebruik te maken van belemmerende factoren als achtergrondgeruis of storende geluiden.
- Maak gebruik van alledaagse instructies, als thee of koffie zetten, iemand op school de weg wijzen naar het bureau van de directeur, iemand de weg wijzen vanaf de school naar het postgebouw of het gemeentehuis, een tent opzetten, een boek kaften, een woord opzoeken in het woordenboek, een boterham smeren of een ei bakken.
- Instructies die in hoge mate een beroep doen op de concentratie en op de ruimtelijke oriëntatie zijn tekenopdrachten op centimeterpapier.
De instructie voor een tekenopdracht kan als volgt worden opgegeven: "We gaan een tekenopdracht uitvoeren en ik zeg wat jullie moeten doen. Zet de punt van je potlood op de stip. Ga vijf hokjes naar boven. Ga drie hokjes naar rechts. Ga één hokje naar beneden en daarna twee hokjes naar links ...
De punt van je potlood staat nu terug op de stip waar we zijn begonnen. Welke letter hebben jullie getekend?"
Dergelijke tekenoefeningen zullen in het begin voor heel wat problemen zorgen omdat de leerlingen hiermee niet vertrouwd zijn. Dit geeft aanleiding tot een klasgesprek over de opbouw van instructies en de wijze waarop er moet geluisterd worden, dat wil zeggen met veel aandacht. Eén verkeerd gezette stap leidt tot een foute oplossing.
Vanaf het moment dat de leerlingen goed overweg kunnen met dergelijke tekenopdrachten, kunnen ze die zelf ontwerpen en geven aan medeleerlingen.
Hierbij kunnen verschillende groeperingsvormen worden gebruikt (partner- of groepswerk, klassikaal werk).
Bij de naverwerking worden niet alleen de kwaliteit en de moeilijkheidsgraad van de tekening besproken, maar ook de kwaliteit van de instructie.
- Verhoog de moeilijkheidsgraad van de instructie door ze sneller te geven.
- Verlaag de moeilijkheidsgraad door de instructie langzamer te geven.
- Laat de leerlingen de instructies ontleden:
 - Wat moet er achtereenvolgens gedaan worden?
 - Waar en wanneer moeten de handelingen worden uitgevoerd?
 - Hoe moeten de handelingen worden uitgevoerd?
 - Waarmee moet er gewerkt worden?

LUI-TV-01.09 De leerlingen kunnen langere instructies (tot maximum 6 stappen) opdelen in kleinere stappen.

Voorbeeld:

telefoneren vanuit een openbare telefooncel (hoorn opnemen - wachten op de zoemtoon - geld in de gleuf steken - nummer draaien of toetsen indrukken - wachten tot iemand opneemt en zijn naam noemt - je eigen naam noemen - het gesprek beginnen -).

Hoofdzaak is dat de leerlingen instructies te verwerken krijgen die aansluiten bij hun leefwereld *en/of* bij concrete activiteiten.

- Omdat instructies veel voorkomen op school en omdat ze een wezenlijk deel uitmaken van onderwijs en opvoeding, is het noodzakelijk dat schoolkinderen zo vlug mogelijk wordt geleerd hoe met instructies dient omgegaan te worden.
- Geef de leerlingen de opdracht om de verschillende handelingen in een instructie te tellen.
Dit kan tegelijkertijd een vorm van taalbeschouwing zijn: handelingen worden uitgedrukt door middel van werkwoorden (in de gebiedende wijs).
- Luisteren naar instructies kan worden geoefend in combinatie met lezen van instructies, geven en schrijven van instructies, niet alleen in de lessen Nederlands maar eveneens in andere lessen
(bijvoorbeeld: zie de meeste eindtermen wiskunde in verband met procedures: wereldoriëntatie - technologie

in verband met het technisch proces, wereldoriëntatie - ruimte in verband met oriëntatie- en kaartvaardigheid, muzische vormgeving in verband met vormgeving, lichamelijke opvoeding in verband met opeenvolgende handelingen, ...). Door instructies te beluisteren of te lezen, door ze mondeling te geven of door ze te schrijven, ontdekken de leerlingen al doende de wezenskenmerken van deze tekstsoort.

Deze wezenskenmerken komen dan in vergelijking met andere teksttypes vlugger en duidelijker aan de oppervlakte.

- Leer de leerlingen om doelgericht uitleg te vragen wanneer ze een bepaald deel van een instructie niet hebben begrepen.

De moeilijkheid kan te vinden zijn:

- in de overgang naar de volgende stap,
- in een woord dat niet wordt begrepen.

De leerlingen vragen dan niet om de hele instructie te herhalen, maar willen uitleg over een probleem waarmee ze worstelen.

- Geef een instructie, die uit een aantal stappen bestaat, in een verkeerde volgorde en laat de leerlingen de instructie in de juiste volgorde zetten.
- Laat een beluisterde instructie reconstrueren aan de hand van afbeeldingen waarop de verschillende handelingen getekend staan.
- Laat beluisterde instructies navertellen.
- Oefen alle deelvaardigheden van het luisterproces aan de hand van mondelinge instructies.
- Om instructies goed te kunnen uitvoeren is heel wat aandacht nodig. Leer de leerlingen zich te concentreren op wat gezegd wordt. Dit kan door bijvoorbeeld gebruik te maken van belemmerende factoren als achtergrondgeruis of storende geluiden.
- Maak gebruik van alledaagse instructies, als thee of koffie zetten, iemand op school de weg wijzen naar het bureau van de directeur, iemand de weg wijzen vanaf de school naar het postgebouw of het gemeentehuis, een tent opzetten, een boek kaften, een woord opzoeken in het woordenboek, een boterham smeren of een ei bakken.
- Instructies die in hoge mate een beroep doen op de concentratie en op de ruimtelijke oriëntatie zijn tekenopdrachten op centimeterpapier.

De instructie voor een tekenopdracht kan als volgt worden opgegeven: "We gaan een tekenopdracht uitvoeren en ik zeg wat jullie moeten doen. Zet de punt van je potlood op de stip. Ga vijf hokjes naar boven. Ga drie hokjes naar rechts. Ga één hokje naar beneden en daarna twee hokjes naar links ...

De punt van je potlood staat nu terug op de stip waar we zijn begonnen. Welke letter hebben jullie getekend?"

Dergelijke tekenoefeningen zullen in het begin voor heel wat problemen zorgen omdat de leerlingen hiermee niet vertrouwd zijn.

Dit geeft aanleiding tot een klasgesprek over de opbouw van instructies en de wijze waarop er moet geluisterd worden, dat wil zeggen met veel aandacht. Eén verkeerd gezette stap leidt tot een foute oplossing.

Vanaf het moment dat de leerlingen goed overweg kunnen met dergelijke tekenopdrachten, kunnen ze die zelf ontwerpen en geven aan medeleerlingen.

Hierbij kunnen verschillende groeperingsvormen worden gebruikt (partner- of groepswerk, klassikaal werk).

Bij de naverwerking worden niet alleen de kwaliteit en de moeilijkheidsgraad van de tekening besproken, maar ook de kwaliteit van de instructie.

- Verhoog de moeilijkheidsgraad van de instructie door ze sneller te geven.
Verlaag de moeilijkheidsgraad door de instructie langzamer te geven.
- Laat de leerlingen de instructies ontleden:
- Wat moet er achtereenvolgens gedaan worden?

- 7. LUI-TV-03.09 De leerlingen kunnen de informatie in voor hen bestemde nieuwsberichten (jeugdjournaal) achterhalen. Ze kunnen de hoofdzaken onderscheiden in een gesproken nieuwsbericht indien het gaat om 'dagelijks nieuws'.**
- LUI-TV-03.10 De leerlingen kunnen de informatie in een nieuwsbericht gebracht door een medeleerling aan de leraar achterhalen.**
- LUI-TV-03.11 De leerlingen kunnen een onderscheid maken tussen feiten en meningen in gesproken nieuws dat voor hen bestemd is.**
- LUI-TV-03.12 De leerlingen kunnen de vragen die gesteld worden door de leraar of door medeleerlingen naar aanleiding van voor hen bestemde nieuwsberichten begrijpen.**

Voorbeeld:

- feit: objectieve beschrijving van het verloop van een scholenveldloop
- mening: de vermelding van de vermoedelijke oorzaak waarom de leerlingen van de eigen school zo goed hebben gepresteerd (inzet gymleraar, training, aantal aangesloten leerlingen bij een atletiek- of sportclub, goede sportinfrastructuur op school, sportieve leraren, ...).

Beluister het radiojournaal met de leerlingen. Laat ze het aantal onderwerpen tellen en onthouden waarover ze handelen. Laat daarna de leerlingen een van de nieuwsonderwerpen kiezen. Dit onderwerp wordt nogmaals beluisterd. Aan de leerlingen wordt gevraagd aandacht te schenken aan de structuur van het bericht (begin, midden, einde), de hoofdpersoon, de plaats waar het zich afspeelt (eventueel ook het tijdstip is voor sommige gebeurtenissen belangrijk) en de gebeurtenis zelf. Het is ook mogelijk aanvankelijk deze luisteropdrachten te verdelen over verschillende leerlingen.

Laat de inleidende melodie (tune) horen van een nieuwsuitzending op radio of televisie. Laat de leerlingen vertellen over welk programma het gaat en laat hen vertellen wat ze erover weten (naam radio- of tv-zender, tijdstip uitzending, naam presentator, begroeting, afsluiting, vaste rubrieken die steeds op hetzelfde tijdstip worden geprogrammeerd, ...).

Laat de leerlingen een opname van het jeugdjournaal (zowel radio- als televisiejournaal) analyseren: het aantal onderwerpen waarover verslag wordt gedaan, de vaste onderwerpen, het tijdstip van de uitzending en de duur van de uitzending, ...

Laat de leerlingen de verschillen ontdekken tussen een jeugdjournaal en de andere nieuwsuitzendingen op radio of televisie. In uitzendingen voor de jeugd zijn de onderwerpen meer op de jeugdigen gericht omdat ze over kinderen gaan of betrekking hebben op wat kinderen interessant vinden, het taalgebruik is eenvoudiger, het jeugdjournaal is korter, ... Aan taalbeschouwing kan worden gedaan door het jeugdjournaal en een andere nieuwsuitzending te vergelijken voor eenzelfde onderwerp, ook voor een vaste rubriek als het weerbericht.

Laat de leerlingen de verschillen in taalgebruik (woorden, lengte van de zinnen, ...) ontdekken. Om deze vergelijking echt interessant te maken, wordt er bij voorkeur gewerkt met recente opnamen. Laat de leerlingen inzien dat het maken van notities helpt indien de informatie moet worden gereproduceerd (zie eindterm leren leren 2). Dit kan worden aangetoond door de leerlingen in twee homogene groepen te verdelen. De leerlingen van de ene groep maken geen aantekeningen en de leerlingen van de andere groep wel.

Bij de reproductie zal blijken dat het navertellen makkelijker gaat indien er notities zijn genomen. Indien er notities worden gemaakt bij nieuwsberichten wordt aan de leerlingen gevraagd een antwoord te noteren op de volgende vragen:

- Waar vindt de gebeurtenis plaats? (land, streek, stad, ...)

- Welke personen spelen daarbij een rol (naam) of om welke natuurelementen gaat het?
- Wat doen die personen of wat hebben ze gedaan? Wat is er gebeurd met de wereld, de natuur of de omgeving?
- Wat zijn de gevolgen daarvan?

Navertellen van beluisterde nieuwsuitzendingen (zie OVSG-Ieerplan 'Spreken') behoort ook tot de mogelijkheden.

De andere leerlingen luisteren en geven nadien commentaar: wat is anders (verteld) of wat ontbreekt.

Dit biedt weer mogelijkheden tot taalbeschouwing en tot kritisch leren luisteren.

Behandel gesproken nieuws samen met geschreven nieuwsberichten en -artikelen.

8. LUI-TV-OS.04 De leerlingen kunnen de informatie achterhalen in mededelingen die bestemd zijn voor een onbekend publiek op voorwaarde dat ze vooraf op de hoogte zijn gesteld van datgene waarop ze hun aandacht moeten richten.

Voorbeelden:

- Jullie gaan luisteren naar mededelingen voor land- en tuinbouwers.

In het volgende bericht worden de temperaturen aan de grond opgenoemd.

Op welke plaats werd de laagste temperatuur genoteerd? Welke temperatuur werd er genoteerd in St.-Katelijne-Waver?

- Neem jullie atlas bij de wegenkaart van België. Jullie horen de verkeersmededelingen van deze morgen.

Op welke plaatsen in onze provincie waren er deze morgen verkeersmoeilijkheden?

(Daarna volgt de opname van de verkeersmededelingen .)

De meeste leerlingen maken dergelijke oefeningen heel graag.

Meer dan waarschijnlijk is de reden hiervoor dat ze zich echt kunnen richten op informatie die voor hen is bestemd of omdat de vragen vooraf gekend zijn.

Geef dergelijke opdrachten de ene keer met achtergrondgeruis en de andere keer in een rustige sfeer.

Laat de leerlingen ervaren dat de luisterresultaten heel wat beter zijn indien er in een rustige omgeving wordt geluisterd.

Het is vooral belangrijk dat de luisteraar zich bij deze tekstsoorten volledig concentreert.

Drijf geleidelijk aan het aantal te onthouden elementen op.

Wijs de leerlingen op de vorderingen die ze maken en laat hen uitleggen welke middelen ze hanteren om zo veel te kunnen reproduceren.

Laat de leerlingen verwoorden hoe ze hun luistergedrag in de loop van de tijd hebben aangepast

(metacognitie; luisteren is te leren).

In het weerbericht op televisie worden ook op een gecompriëerde manier gegevens meegedeeld.

Laat de leerlingen een vergelijking maken tussen twee weerberichten van dezelfde dag gegeven

door dezelfde weerman op de radio en op televisie.

Laat hen de lengte van de twee weerberichten vergelijken en laat hen nagaan waar de meeste gegevens worden gegeven.

Van welk soort weerbericht kunnen ze de meeste gegevens onthouden?

9. LUI-TV-06.13 De leerlingen kunnen de inhoud van een beluisterd gedicht associëren met een gevoel of met een beschrijving.

LUI-TV-06.14 De leerlingen kunnen een aantal tekstgenres onderscheiden als sprookjes, fabels, avonturenverhalen, heldenverhalen en poëzie.

LUI-TV-06.15 De leerlingen kunnen een keuze maken uit het aanbod aan voor hen bestemde fictie.

De didactische suggesties voor het luisteren naar fictie komen in hoge mate overeen met deze die werden gegeven in het OVSG-Ieerplan 'Lezen' voor het lezen van fictie (zie p. 139 en verder).

Praten over fictie

De leerlingen kunnen aan de hand van vragen praten over de beluisterde of bekeken fictie.

De vragen mogen ook vooraf worden meegedeeld aan de leerlingen.

Alle vragen of opdrachten hoeven niet steeds aan de orde te komen.

- Wat vond je van het verhaal?
- Zeg in één zin waarover het verhaal ging.
- Vertel na hoe het verhaal begint, hoe het eindigt.
- Wat vond je van de hoofdpersoon?
- Wie zou jij het liefst willen zijn en waarom? Wie zou je zeker niet willen zijn en waarom?
- Vertel het verhaal aan iemand die het niet gehoord of gezien heeft.
- Kies een fragment en speel het na met een aantal klasgenoten.
- Maak van de luistertekst een tekening. Schrijf er een verhaal of een stripverhaal over.

De relatie tussen fictie en realiteit

- Ga met de leerlingen na wat echt kan gebeurd zijn en wat niet.
- Laat een echte gebeurtenis veranderen in fictie.
- Laat een stuk fictie zodanig bewerken dat alles wat verzonnen is eruit verdwijnt.

Kenmerken van fictie

- De kenmerken van fictie worden in de basisschool enkel aan de orde gesteld indien ze echt in het oog springen. Met open vragen worden deze kenmerken dan door de leerlingen ontdekt.
 - Wijs op de duidelijke kenmerken in poppenkast- of toneelstukken, maar ook in tv-series die door de leerlingen worden bekeken.
 - Laat de leerlingen beluisterde of bekeken fictie bewerken tot een geschreven verhaal.
- Op deze wijze kunnen algemene kenmerken van fictie worden besproken.
- Er is zo goed als geen verschil tussen gesproken en geschreven fictie.
- Laat de leerlingen zelf aan elkaar verhalen vertellen, laat ze verhalen lezen en schrijven.

Kennismaken met schrijvers, vertellers en acteurs

- Laat de leerlingen vragen noteren die zij zouden stellen aan de schrijver van luisterteksten, aan de verteller of de acteur.
- Laat ze ook interviews beluisteren of lezen. Neem uit het interview enkel de vragen over en laat ze die aan elkaar stellen. Vergelijk dan de antwoorden van de leerlingen met die van de geïnterviewde schrijver of acteur.
- Laat leerlingen die veel tv-series volgen of films bekijken, vertellen waarom ze dat doen.
- Laat naast een schrijver ook eens een toneelmaker (regisseur, acteur, technicus) komen vertellen over zijn werk.

De videotheek en de discotheek leren kennen

- De meeste bibliotheken hebben ook een discotheek of een videotheek.
- Ontleen voor de klas langspeelplaten met verhalen of geluidsplaten. Beluister ze in de klas.
- Vergelijk een voorgelezen verhaal met de geschreven versie.
- Vergelijk een gespeeld poppenkaststuk of delen ervan met het geschreven scenario.

Soorten fictie

Luisteren naar vertellingen en voorleesverhalen

Vertellen en voorlezen worden in de kleuterafdeling als complementaire activiteiten beschouwd.

Toch verkiest men voor jonge kinderen het vertellen wel eens boven het voorlezen.

Jonge kinderen worden in hoge mate aangesproken door het directe oogcontact met de verteller, door de persoonlijke zeggings van de verteller en door zijn gebaren en mimiek.

Een goede verteller was als het ware getuige van datgene wat in het verhaal wordt verteld.

De kenmerken van een goede vertelling voor de 1ste fase van de kleuterafdeling zijn de volgende:

het is kort, de taal is eenvoudig, er is een korte inleiding en de ontknoping volgt snel na het hoogtepunt, het verhaal is opgebouwd rond een enkelvoudig centraal thema.

Geleidelijk aan wordt de moeilijkheidsgraad van deze kenmerken opgedreven.

In de lagere afdeling dient er eveneens nog tijd besteed te worden aan het vertellen en voorlezen van verhalen. Spijtig genoeg is dat niet steeds het geval. Heel wat kinderen worden op deze manier in aanraking gebracht met allerlei soorten literatuur die ze misschien zelf nooit zouden lezen, maar die ze toch interessant vinden omdat ze gebracht worden door iemand die de boeken begrijpt en mooi vindt. Vertellen en voorlezen is in sommige opzichten makkelijker dan lezen: door intonatie, het vertel- of voorleestempo en de mimiek bijvoorbeeld kan de tekst begrijpelijk en boeiend gemaakt worden. Vertellen en voorlezen scheppen ook in de lagere afdeling een sfeer van samen iets beleven en een band van vertrouwen. Door sommige jeugdbibliotheken worden ook voorleesuurtsjes georganiseerd. Indien dat het geval is, kan de school daarvan gebruikmaken. Het is de taak van de bibliotheek de kinderen in contact te brengen met boeken.

Poppenkastvoorstellingen en toneelspelen

Zie de suggesties gegeven in het OVSG-Ieerplan 'Lezen' (zie p. 141).

Tv-series, films

Zie de suggesties gegeven in het OVSG-Ieerplan 'Lezen' (zie p. 141).

Hoorspelen

Aan hoorspelen werken doorgaans verscheidene acteurs mee. Elke acteur leest en speelt een rol.

Door middel van achtergrondgeluiden wordt de 'realiteitswaarde' van het verhaal verhoogd.

De suggesties die werden gegeven bij poppenkastvoorstellingen, toneelspelen, tv-series en films zijn ook bij hoorspelen van toepassing.

Gedichten

Zie de suggesties gegeven in het OVSG-Ieerplan 'Lezen' (zie p. 141).

Bij luisterbeleving en luisterbevordering wordt doorgaans veel gebruikgemaakt van fictionele teksten (zie hiervoor OVSG-Ieerplan 'Luisteren' hoofdstuk 7: 'Luisterbeleving en luisterattitudes').